ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
від 25.09.2020. № 1571-37/2020

Регіональна цільова програма розвитку туризму в Івано-Франківській області на 2021 рік

Замовник Програми:

Управління міжнародного співробітництва, євроінтеграції, туризму та інвестицій облдержадміністрації **О. Зрайко**

Керівник Програми:

Перший заступник голови облдержадміністрації **М. Савка**

Паспорт
регіональної цільової програми розвитку туризму
в Івано-Франківській області на 2021 рік

1. **Ініціатор розроблення Програми (замовник)** – управління міжнародного співробітництва, євроінтеграції, туризму та інвестицій облдержадміністрації.

2. **Розробник Програми** – управління міжнародного співробітництва, євроінтеграції, туризму та інвестицій облдержадміністрації.

3. **Термін реалізації Програми:** 2021 рік.

4. **Етапи фінансування Програми:** 2021 рік.

5. **Орієнтовні обсяги фінансування Програми:** 3 500,0 тис. грн.

Рік	**Орієнтовні обсяги фінансування**			
	Всього	**в т. ч. за джерелами фінансування**		
		обласний бюджет	**місцевий бюджет**	**інші джерела**
2021	3 500,0	3 500,0	у межах бюджетних призначень	–

6. Очікувані результати виконання Програми

Виконання Програми дасть змогу розвинути існуючу туристичну інфраструктуру Івано-Франківської області, забезпечити комплексний розвиток туристичних центрів. Реалізація Програми сприятиме диверсифікації регіонального туристичного продукту, підвищенню якості послуг, залученню інвестицій у туристичну галузь регіону.

№ з/п	**Очікувані кінцеві результати від реалізації Програми в динаміці змін цільових показників***	**Одиниця виміру**	**2021 рік**
1.	Кількість створених (облаштованих) інфраструктурою територій, об’єктів, атракцій	од.	5
2.	Кількість організованих промоційних заходів (фестивалі, конференції, форуми, виставки, ознайомлювальні тури)	од.	30
3.	Кількість співфінансованих ґрантових проєктів	од.	2
4.	Туристичний збір	млн. грн.	5,5
5.	Кількість туристів та екскурсантів	млн. осіб	2

** за умови сприятливої епідеміологічної ситуації*

Повне виконання заходів дозволить забезпечити зростання кількості туристів і екскурсантів, зайнятості населення в туризмі та супутніх галузях, доходів від надання туристичних послуг і обсягів надходжень до бюджетів всіх рівнів, сприятиме сталому розвитку територій і громад.

7. Термін проведення звітності:

Відповідно до поставлених мети та завдань, визначених Програмою, замовник подає обласній раді:

- звіт про результати виконання Програми за підсумками року – до 10 лютого наступного за звітним року;
- інформацію про хід виконання Програми – щоквартально до 15 числа місяця, наступного за звітним кварталом.

Замовник Програми:

Управління міжнародного співробітництва, євроінтеграції, туризму та інвестицій облдержадміністрації **О. Зрайко**

Керівник Програми:

Перший заступник голови облдержадміністрації **М. Савка**

Обґрунтування доцільності регіональної цільової програми розвитку туризму в Івано-Франківській області на 2021 рік

Загальна частина

Важливість розвитку туризму в Україні розглядається в контексті пріоритетів державної регіональної політики, зокрема щодо зміцнення місцевої економіки та громад, збереження природних цінностей і культурної спадщини, розвитку транскордонного та міжрегіонального співробітництва.

Пріоритетність розвитку туризму закріплена у Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 року № 168-р), Державній програмі розвитку регіону українських Карпат на 2020-2022 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 20.10.2019 року № 880), Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 року № 695). Важливе значення для розвитку туризму матиме реалізація Указу Президента України від 18.08.2020 року № 329/2020 «Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму».

Стратегія розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки, затверджена рішенням обласної ради від 21.02.2020 року № 1381-34/2020, відносить розвиток туристично-рекреаційної сфери до пріоритетів конкурентоспроможної економіки регіону.

За період 2015-2019 років Івано-Франківській області вдалося утримати зростання кількості туристів і екскурсантів, досягнуте після 2014 року, на рівні 2 млн. осіб (рис. 1). Надходження туристичного збору зросли з 1,6 млн. до 6,1 млн. гривень (рис. 2).

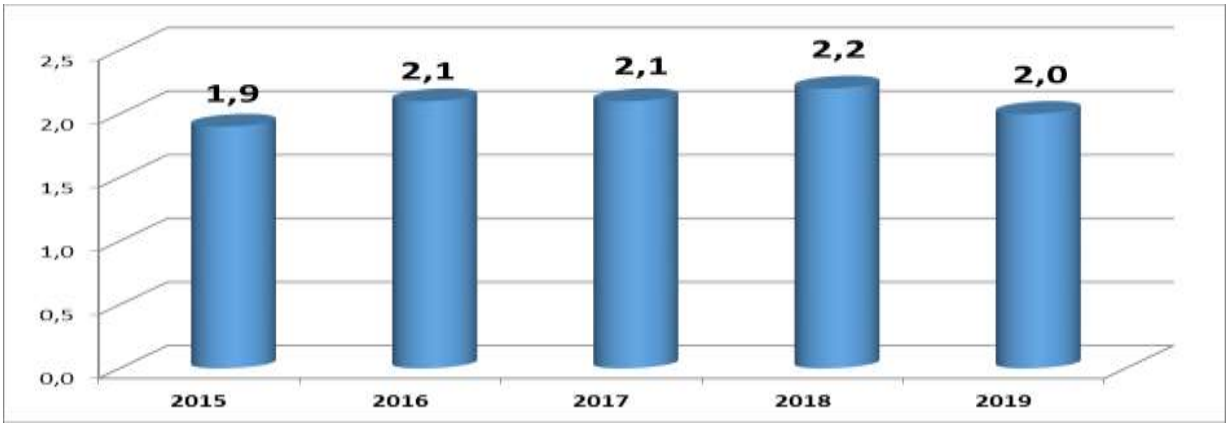

Рис. 1. Динаміка відвідуваності Івано-Франківської області, млн. осіб (2015-2019 роки)

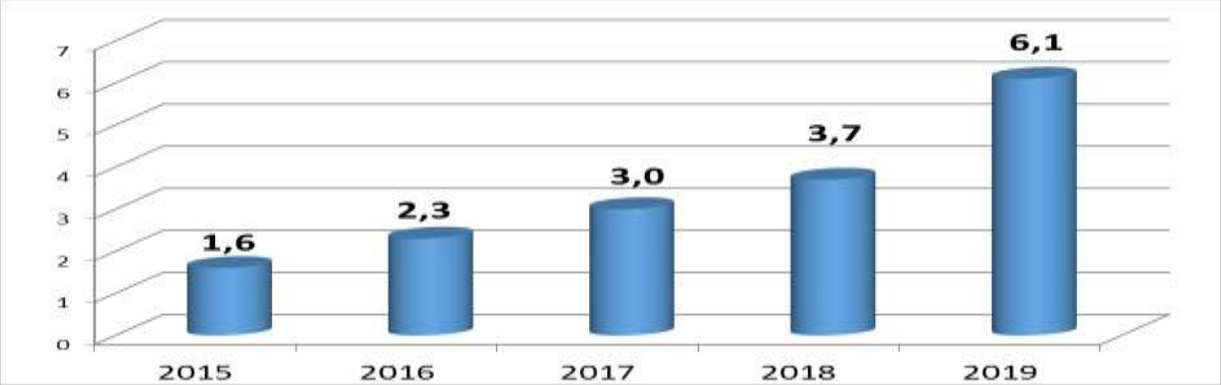

Рис. 2. Динаміка надходжень туристичного збору в Івано-Франківській області, млн. грн. (2015-2019 роки)

За підсумками 2016-2019 років Івано-Франківщина займала в Україні місця у трійці лідерів – за кількістю організованих внутрішніх туристів, організованих іноземних туристів, доходом від надання туристичних послуг.

Зважаючи на недосконалість інструментарію і неповноту охопленості звітних даних офіційної статистики туризму, з 2017 року ініційовано інноваційний облік потоків відвідуваності Івано-Франківської області через моніторинг мобільності населення за допомогою даних телекомунікаційного оператора зв’язку. Визначено, що чисельність відвідувачів з інших регіонів України у 2016-2019 роках коливалась на рівні 3,6-4,1 млн. осіб на рік (альтернативний метод не позбавлений недоліків, найбільший з яких – це облік всіх абонентів гостьової території безвідносно до причини приїзду). Моніторинг мобільності груп абонентів дав змогу простежити сезонність, тривалість потоків, визначити географію відвідувачів, а, отже, цільові ринки внутрішнього туризму, найпопулярніші локальні дестинації регіону тощо.

У 2018 році було проведено масштабне соціологічне дослідження у сфері туризму Івано-Франківської області. З’ясовано, що Прикарпаття є дестинацією рекреаційного (відпочинкового) туризму. При цьому, найчастіше серед видів туризму респонденти зазначали культурно-пізнавальний (39%), гірськолижний та гірський туризм (34%). Переважно туристи відпочивали 3-4 дні (35%). Середньодобові витрати українського туриста складали 1300 грн., іноземного – 2300 гривень.

У 2020 році пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, призвела до глобального колапсу міжнародного та внутрішнього туризму. Внаслідок запровадження всеохоплюючого карантину у першій половині 2020 року спостерігались зниження ділової активності, обмеження обсягів пасажирських перевезень, припинення роботи закладів готельно-ресторанної індустрії тощо. Втрати туристичної сфери України через коронавірус оцінили на рівні $1,5 млрд. У зв'язку з несприятливою епідеміологічною ситуацією, викликаною поширенням на території України COVID-19, туристична індустрія Івано-Франківської області теж зазнала збитків. Унаслідок запровадження карантину відновлення роботи індустрії розпочалось лише у середині літа 2020 року. Негативний вплив на розвиток туризму спричинили масштабний червневий паводок і відсутність повноцінного залізничного сполучення з іншими регіонами країни. Відтак, падіння туристичних потоків прогнозується на рівні до 40% порівняно з 2019 роком.

В області функціонують понад 500 туристично-рекреаційних закладів на 20 тис. місць, послуги розміщення також надають понад 800 садиб сільського туризму. Зареєстровано понад 200 суб'єктів туристичної діяльності, з них 37 мають туроператорську ліцензію. Працює 9 центрів туристичної інформації.

За період 2015-2018 років кількість колективних закладів розміщення зросла з 230 до 274, або на 19%; у т. ч. кількість готелів зросла з 200 до 244, або на 22%. Кількість зареєстрованих фізичних осіб-підприємців у сфері сільського (зеленого) туризму зросла зі 179 до 306, або на 71%.

Упродовж реалізації комплексної регіональної цільової програми розвитку туризму в області на 2016-2020 роки облаштовані нові рекреаційні зони, оглядові майданчики, криївки, туристичні маршрути і екологічні стежки, встановлено понад 70 туристично-інформаційних стендів біля туристичних об’єктів і атракцій, 10 брендованих інформаційно-вказівних дорожніх знаків.

Найбільшими інфраструктурними проєктами стали: 2016 рік – оглядовий майданчик на Ратуші та туристично-інвестиційний центр у м. Івано-Франківську, Центр спадщини Вигодської вузькоколійки (с-ще Вигода Долинського району);

2017 рік – туристично-інформаційний центр у м. Коломиї, комплекс «Полонина перці» (с. Яблуниця Яремчанської міської ради), візит-центри у м. Галичі і с. Ільці Верховинського району; 2018 рік – туристично-інформаційний центр у м. Косові, оглядовий майданчик біля водоспаду Гук в м. Косові; 2019 рік – гуцульська сироварня (с. Яворів Косівського р-ну), етнопарк «Гуцул Ленд» (ГК «Буковель»), оглядовий майданчик на Ратуші м. Снятина, Парк динозаврів (с. Поляниця); 2020 рік – містечко Гобітхіл (с-ще Верховина).

Важливе значення для розвитку туризму мало створення у 2016 році ОКП «Дністровський регіональний ландшафтний парк імені Сергія Дідича» і першого кластеру сільського туризму «Бойківський колорит» у 2019 році.

Активно розвивались комунікація туристичного бізнесу і влади у рамках державно-приватного партнерства: у 2017 році була створена Громадська рада з питань добровільної категоризації індивідуальних засобів розміщення (туристичних садиб) в області, у 2018 році – Туристична рада Івано-Франківської області, у 2019 році – Обласна комісія зі знакування туристських маршрутів (шляхів). Консультативно-дорадчі органи стали партнерами влади у рамках реалізації маркетингових проєктів, підвищили рівень довіри туристичного бізнесу до туристичної політики в області. Спільно туристичний потенціал Івано-Франківщини періодично презентувався на міжнародних і міжрегіональних виставках у Києві, Одесі, Ужгороді, Львові, Чернігові, Запоріжжі, Чернівцях, Луцьку, Харкові, Ополі, Варшаві, Лодзі, Мінську, Бухаресті, Кишиневі, Нью-Йорку; організовувались ознайомлювальні тури для іноземних та українських журналістів і блогерів, суб’єктів туристичної діяльності, у 2020 році реалізовано проєкт «52 вікенди на Івано-Франківщині».

Важливе значення для підтримки позитивного туристичного іміджу туризму Івано-Франківщини мали перемоги громад у всеукраїнських конкурсах: 2016 рік – м. Галич – один із переможців акції «7 чудес України: історичні міста та містечка», 2017 рік – с. Яворів – срібний призер конкурсу «Неймовірні села України», 2018 рік – с. Крилос – срібний призер конкурсу «Неймовірні села України», с-ще Печеніжин – лауреат проєкту «Громада на мільйон».

Упродовж 2016-2020 років видано кілька десятків різнотематичних промоційних видань; створено понад 30 віртуальних турів туристичними об’єктами і атракціями, інкорпорованих у сервіси Google, два туристичні сайти: discover.if.ua спільно з компанією Google Україна (2016 рік), головний туристичний портал області www.iftourism.com (2019 рік); реалізовано спепроєкти про унікальні села України: Крилос (2018 рік) та Космач (2019 рік), проєкт «52 вікенди на Івано-Франківщині» (2020 рік). Спільно з гідами організовано 4 сезони щонедільних безкоштовних екскурсій в м. Івано-Франківську (2016-2019 роки).

Щороку у рамках реалізації заходів комплексної регіональної цільової програми розвитку туризму в області на 2016-2020 роки проводились навчальні семінари, круглі столи, конференції, туристичні форуми.

Серед заходів подієвого туризму найбільшу увагу туристів привернули Міжнародний Різдвяний фестиваль «Коляда на Майзлях», Міжнародний фестиваль мистецтв країн Карпатського регіону «Карпатський простір», Міжнародний фестиваль ковальського мистецтва «Свято ковалів», Міжнародний гуцульський фестиваль, Всеукраїнський фольклорний фестиваль «Писанка», Міжнародний форум Центральної та Східної Європи «Via Carpatia», Міжнародний музичний фестиваль «Underhill» та ін.

За підтримки облдержадміністрації впроваджувались, зокрема, проєкти міжнародної технічної допомоги: «Івано-Франківська область – край для туризму», «Світ Карпатських розет – заходи із збереження унікальності культури Карпат», «52 способи життя в Карпатах: відродження традиційних культур праці»,

«Bike AcceNT: велосипедна доступність об'єднує території», «Карпатські лісові школи – пілотне співробітництво для охорони природи та екологічної освіти» та ін.

Проєкт Програми розроблений управлінням міжнародного співробітництва, євроінтеграції, туризму та інвестицій облдержадміністрації на основі пропозицій, поданих місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами туристичної діяльності, інститутами громадянського суспільства.

Аналіз проблем та обґрунтування необхідності їх розв'язання

Туризм має значний потенціал для розвитку, обумовлений наявністю сприятливих природно-кліматичних умов, великої кількості природних і культурних ресурсів, збережених національних традицій і фольклору, а також туристичної інфраструктури, що динамічно розвивається.

Разом з тим, ситуація, що склалася в туристичній сфері, створює ряд викликів. Подальший розвиток туризму, що є одним із стратегічно важливих секторів економіки регіону, потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення туристичної конкурентоспроможності Івано-Франківської області на внутрішньому та зовнішньому ринках і, при цьому, зберегти сталий розвиток територій і громад.

Основними проблемами розвитку туризму є:

- незадовільний стан окремих ділянок місцевих доріг, що перешкоджає доступності до туристичних локацій;
- бюджетне недофінансування сфери туризму за напрямками розвитку рекреаційної інфраструктури і промоції на зовнішніх ринках;
- диспропорція розвитку туристичної інфраструктури у громадах області;
- недостатня кількість конкурентоспроможних сучасних інтерактивних атракцій;
- обмежений асортимент пропозиції якісних і конкурентоспроможних туристичних послуг та продуктів на ринку внутрішнього туризму;
- відсутність програм пільгового кредитування для суб'єктів туристичної діяльності;
- надмірна плинність кадрів у сфері туристичної індустрії;
- засміченість рекреаційних зон, руйнування природно-заповідних екосистем транспортними засобами;
- відсутність належного контролю за водовідведенням у туристичних центрах області.

Мета Програми

Метою Програми є перетворення туризму на один із провідних секторів економіки області, формування конкурентоспроможного на національному та міжнародному ринках туристичного продукту для потреб розвитку внутрішнього і в'їзного туризму.

Основні завдання Програми

Основними стратегічними завданнями Програми є:

- збільшення кількості туристів і екскурсантів;
- зростання надходжень до бюджетів всіх рівнів від надання туристичних послуг суб'єктами туристичної діяльності;
- розвиток туристичної та придорожньої інфраструктури;
- розвиток і диверсифікація туристичного продукту;
- зростання зайнятості населення в туризмі та супутніх галузях економіки;
- маркетинг туризму області, її територій і громад;

- розвиток міжрегіонального і міжнародного співробітництва.

Програмою визначаються такі пріоритетні напрями розвитку туризму:
- розвиток туристичної інфраструктури і навігації;
- збереження і управління природною та культурною спадщиною;
- створення і підтримка конкурентоспроможних туристичних та курортних продуктів/атракцій;
- розширення мережі туристично-інформаційних центрів;
- забезпечення сталості туризму шляхом зменшення негативного антропогенного впливу на довкілля, туристичну привабливість територій;
- розвиток державно-приватного партнерства і кластерних ініціатив;
- підвищення кваліфікації кадрів у сфері туристичної індустрії;
- промоція туристичного потенціалу;
- проведення статистичних, маркетингових, соціологічних та інших досліджень у сфері туризму та курортів;
- реалізація міжрегіональних і транскордонних проєктів у сфері туризму та курортів.

Фінансове забезпечення Програми

Фінансове забезпечення Програми здійснюється за рахунок коштів обласного і місцевих бюджетів, коштів суб'єктів підприємництва усіх форм власності, міжнародної технічної допомоги, ґрантів, інвестиційних коштів та інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Бюджетні призначення для реалізації заходів Програми передбачаються щорічно при формуванні обласного, місцевих бюджетів, виходячи із можливостей їх дохідної частини.

Очікувані результати виконання Програми

Виконання Програми дасть змогу підтримувати позитивний імідж Івано-Франківщини як розвинутого туристичного регіону в Україні та Східній Європі, що забезпечить збільшення кількості туристів і екскурсантів, зростання зайнятості населення в туризмі та супутніх галузях економіки, обсягів туристичних послуг, надходжень до бюджетів всіх рівнів.

Ця Програма передбачає здійснення таких заходів (додаються):